

Nr 95.

Av herr **Hallén**, om rätt till familjepension för vissa folkskollärare, som avgingo med tjänstepension år 1919 eller den 1 januari 1920.

I nu gällande Kungl. Maj:ts reglemente för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. av den 31 december 1919 (nr 878) är om familjepension i § 32 stadgat: »Äktenskap grundlägger icke pensionsrätt, om det ingås efter det mannen fyllt 65 år.»

Förklarligt torde vara att lärare, som avgingo med tjänstepension 1919, svårigen kunde tro, att detta stadgande gällde dem, enär de hade fullgjort sina tjänsteår för rätt till tjänste- och familjepension redan före år 1918, ja, en av de omskrivna lärarna hade med år 1919 i ända till 42 år (1878—1919) tjänstgjort som ordinarie i folkskola och hela denna tid på grund av föreskrivna årliga inbetalningar till änke- och pupillkassan varit delägare i denna och haft rätt till familjepension enligt Kungl. Maj:ts reglemente den 15 oktober 1875 för folkskollärarnas änke- och pupillkassa, där för rätt till familjepension ej något åldersstreck för äktenskapets ingående är satt.

Då reglementet av 1919 ej tycktes giva klarhet om vilket reglemente, som skulle tillämpas på ovan skrivna lärare, förfrågade de sig hos styrelsen för statens pensionsanstalt åren 1926 och 1933 och erhöll sistnämnda år det besked, att på grund av bestämmelsen i kungörelsen av den 16 september 1918 (nr 760) angående avlöning åt lärare vid folk- och småskolor m. m. § 5 skall ordinarie lärare vid folkskola vara skyldig underkasta sig de förändrade bestämmelser, som kunna varda stadgade beträffande folkskollärarnas pensionering och deras änke- och pupillkassa, vadan lärare, som år 1919 tjänstgjort som ordinarie, skola erhålla familjepension på grund av reglementet av samma år.

Man må ej förundra sig över att folkskollärarna, som förut i ända till flera årtionden arbetat med mycket små löner, år 1918 i glädjen över de ställda utsikterna till högre löner och pensioner gingo in på att underkasta sig de förutnämnda ändrade bestämmelserna utan att tänka på att de genom döden skulle förlora sina hustrur eller genom ett äktenskapsålderstreck skulle bli berövade sin rätt till familjepension. Om de förändrade bestämmelserna fick man läsa 1920 i reglementet, som utkommit nästföregående års sista dag.

Enligt berörda stadgande i kungörelsen av 1918 och reglementet av 1919 31 december skulle således de lärare, som sistnämnda år avgingo från ordinarie tjänst ej erhålla rätt till familjepension, enär de efter att haft sorgen att få föra sin förra hustru till graven för att erhålla god och billig hjälp till skötandet av familjen — i en familj var en 24-årig son vanför — måste ingå nytt äktenskap. Men härigenom, synes det mig, vederfares ej dessa lärare rättvisa, då de redan före år 1918 hade i ända till 40 år innehaft och väl förtjänt omskrivna rätt.

Att de ej skulle få denna rätt ter sig ännu orimligare, då man hör, att nämnda folkskollärare även efter erhållet pensionsbrev få till änke- och pupillkassan (familjepensionen) enligt påskrift å pensionsbrevet: »Jämlikt kungl. reglementet för folkskollärarnas änke- och pupillkassa den 15 oktober 1875 skall av N. N. såsom delägare i nämnda kassa — — — erläggas en årlig avgift av 75 kronor.» Lärarna få således varje år betala avgift till änke- och pupillkassan enligt reglementet för samma kassa av 15 oktober 1875. De borde väl då också erhålla rätt till familjepension på grund av samma reglemente.

Sålunda har nu en med år 1919 med pension från 1 januari 1920 avgående lärare till nyss berörda kassa i 58 år inbetalt årliga avgifter med tillsammans ett kapital av omkring 2,500 kronor, vilket med beräknad 5 procent årlig ränta växt till bortemot 10,000 kronor och får allt framgent betala 75 kronor varje år utan att hava utsikt till att hans hustru erhåller änkepension i händelse hon efterlever mannen.

Omskrivna lärare hava i flera decennier med små löner, utom sista tjänsteåret, plikttroget arbetat i folkskolan under betydligt svårare förhållanden än nu och med längre arbetstid än nu är fallet.

Det bör förvisso vara en gärd av rättvisa och tacksamhet att från dessa nu till hög ålder komma lärare borttaga deras ständigt gnagande oro för att deras möjligen dem efterlevande hustrur ej skola erhålla en någorlunda tryggad ålderdom genom att till dem återbörda deras åtminstone i det allra närmaste hela deras ordinarie tjänstetid enligt gamla reglementet dem tillförsäkrade och ägda rätt till familjepension, en rätt, som de därför trots aldrig kunde frångas dem.

Och torde det kunna ske genom att till övergångsstadgandena rörande folkskollärarnas familjepensionering i reglementet av år 1919 31 december (sid. 2556—57) fogas ett tillägg: Efterlevande efter folkskollärare, som avgått år 1919 eller 1 januari 1920 med tjänstepension och varit delägare i änke- och pupillkassan samt ingått äktenskap efter fyllda 65 år, erhålla pension på grund av reglementet av den 15 oktober 1875.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t begära, att det måtte utfärdas bestämmelser, som tillförsäkra de folkskollärare, vilka år 1919 eller 1 januari 1920 avgått från ordinarie tjänst i folkskolan med tjänstepension och varit delägare i änke- och pupillkassan samt ingått äktenskap efter fyllda 65 år, rätt till familjepension på grund av reglementet för folkskollärarnas änke- och pupillkassa av den 15 oktober 1875.

Stockholm den 14 januari 1936.

Harald Hallén.